

Pelvis Travmalı Hastaya Yaklaşım

Bahadır KARACA¹

Giriş

Travma, lokal olarak bir bölgede görülen, tek bir organın veya sistemin yaralanmasıdır. Multitravma ise daha geniş bir bölgede görülen yani birden fazla organ veya sistemin etkilendiği yaralanmalardır. Pelvis travmalarında içinde bulunduğu bu tip yaralanmalar genelde künt ve yüksek enerjili travmalara, yüksekte düşmelere (ileri yaşlarda bulunduğu yerden düşme durumlarında da görülebilir), afetlere, meslek kazalarına, ateşli silah yaralanmalarına, trafik kazalarına (araç içi veya araç dışı), sıkışma, ezilme ve delici kesici alet yaralanmalarına bağlı meydana gelir (1). Vücudunun birden fazla yerinde yaralanma görülen kişilerde pelvik bölge hasarında olabileceği akla gelmelidir (2). Travmalı hastalarda vücut bütünlüğünün bozulması, yüzeysel olabileceği gibi geniş bir bölgeyi de içine alacak şekilde, kompleks (parçalı, açık, kanamalı vs.) fraktürlere de sebep olabilen kişinin hayatını sonlandıracak düzeylere çıkabilir.

1. Pelvik Halkanın Görevi

- Kan elemanlarının yapımı
- Vücut korunmasına yardım
- Diğer yapıların desteklenmesi (3)

2. Pelvis Anatomisi

Pelvisin kararlı yapısı sacrum ile pubis, ileum ve ischium adı verilen kemik yapılardan meydana gelmektedir. Anatomik olarak çizilen iliopektineal hat ile pelvis, yalancı ve gerçek pelvis adı verilen iki bölüme ayrılır. Bu anatomik bölgede arka tarafta sacroiliak eklemler, ön tarafta symphysis pubis, her iki yanda femur ve acetabulum bulunmaktadır. Bu halka formu, üst ekstremitelerin ve gövdenin ağırlığını alt ekstremitelere aktaran, insan vücudunun önemli anatomik yapılarından biridir. Pelvis, kişi günlük aktivitelerini yaparken (oturma, ayağa kalkma, yürüme gibi) baş, her iki kol ve gövdenin ağırlığını alt tarafta bulunan ekstremitelere doğru iletir. Pelvis ağırlık aktarımı işlevini özellikle sacroiliak eklemler üzerinden yapmaktadır (4).

Pelvic bölgede bol miktarda sinir ve damarsal yapılar bulunmaktadır. Bundan dolayı pelvis hasarları sinirin orjin aldığı yerden, daha uzaktaki küçük dallara doğru giden farklı noktalarda görülebilir (4). A. İliaca interna aşağıda pelvik halkanın içine kadar uzanıp ulaşarak pelvik yapı içindeki tüm organları ve gluteal bölgedeki kasları besler. Anüs, rectum, inen kolonun bir kısmı, sigmoid kolon ve mesane pelvistedir. Bayanlarda

¹ Acil Tıp Uzman, Kayseri Devlet Hastanesi, dr.bk40@hotmail.com

- Yaralının femur, kalça ve gövdesini mümkün olduğunca hareket ettirmeden, uyluk-kalça-gövde eksenini olabildiğince hareket ettirmeden, kemerin orta hattını femur başı hizasına gelecek şekilde yerleştirin.
- Pelvik kemerin hastanın pelvik bölgesini orta hattan hizaladığını kontrol edin.
- Pelvik kemerin ucunu karşı tarafta bulunan kemer tokasından geçirin.
- Tokadan geçirdiğin uç ile karşı tarafta buluna kemer bağını karşılıklı olarak click' sesi gelene kadar gerin
- Click sesini duyduktan sonra kemerin hareketli olan parçasını kemer üzerinde sabitleyin.
- Alt ekstremitelerdeki motor, duyu ve nabız kontrollerini tekrar yaparak kaydedin (6).

Sonuç

Acil sağlık çalışanları, görevlerinin ve acil müdahalenin, yaralının klinik ve pozisyonel durumunu stabil hale getirerek yaşama tutunmasını sağlamak olduğunu akıldan çıkarmamalıdır. Dolayısıyla bunu sağlamak için hastanın hayati ve öncelikli patolojilerini tespit edip, seri bir şekilde müdahalede bulunarak kazazedeyi hayatta tutmak amacıyla tedavisini başlatmalıdırlar.

Kaynaklar

1. Kuzey Kıbrıs Acil Tıp Günleri (2015). Hastane öncesi travma hastasının stabilizasyonu 2015. (http://file.atuder.org.tr/_atuder.org/fileUpload/P9S-2zOD8yesP.pdf Erişim Tarihi: 20.11.2019).
2. Ankara Üniversitesi açık ders malzemeleri (2003). Pelvik travmalı hastaya yaklaşım 2003. (<https://acikders.ankara.edu.tr/course/view.php?id=2545> Erişim Tarihi: 20/11/2019).
3. 14.Ulusal Acil Tıp Kongresi, 5th Intercontinental Emergency Medicine Congress, 5th International Critical Care and Emergency Medicine Congress (2018). Pelvis travmaları: Acil tıp uzmanı ne bilmeli? 2018. (http://file.atuder.org.tr/_atuder.org/fileUpload/MaMh66WYbmRB.pdf Erişim Tarihi: 20/10/2019).
4. Genç, S. & Aydın, M. (2016). Pelvik travmalar. Dermen tıbbi yayıncılık (s. 129-134). DOI: 10.4328/DERMAN.4489.
5. ATOK (2013). Ölümcül ortopedik hastalıklar (Pelvis kırıkları, crush sendromu, büyük damar yaralanmaları) 2013. (http://file.atuder.org.tr/_atuder.org/fileUpload/3w4hWzHYBVLF.pdf Erişim Tarihi: 18/11/2019).
6. Sağlık Bilimleri Üniversitesi Gülhane Sağlık Meslek Yüksekokulu (2019). Ekstremit travmalarında acil yardım travma ders notu 08 2019. (http://www.stuncer.com/wp-content/uploads/Ders_Notlari/TRAVMA/08_Ekstremit-Travmalar%C4%B1nda-Acil-Yard%C4%B1m.pdf Erişim Tarihi: 25/11/2019).
7. Tintinalli, Judith E., et al. Tintinalli's Emergency Medicine Manual 7th Edition. McGraw Hill Professional, 2013.
8. Tek E. (2016). Pelvis yaralanmaları 2016. (<https://www.resusitasyon.com/pelvis-yaralanmalari> Erişim Tarihi: 07/12/2019).
9. Sağlık Bilimleri Üniversitesi Gülhane Sağlık Meslek Yüksekokulu (2017). Acil sağlık hizmetleri sedye ile hasta taşıma ASH I ders notu 06 2017. (http://www.stuncer.com/wp-content/uploads/Ders_Notlari/ASH_I/05_Sedye-ile-Hasta-Ta%C5%9F%C4%B1ma.pdf Erişim Tarihi: 25/11/2019).